

Een dorp in de regio Kandhamal waar Salu Jacob Mooleparambil onderzoek heeft gedaan.

Religie in de mangel in India

Complexe context in een gespannen religieuze omgeving

Levert het werk van gelovig geïnspireerde ontwikkelingsorganisaties een bijdrage aan menselijke (on)veiligheid? Met deze prikkelende vraag heeft Salu Jacob Mooleparambil o.praem. zich beziggehouden in het district Kandhamal in het oosten van India. Hij verbleef voor veldonderzoek drie maanden in de deelstaat Orissa in een afgelegen en onherbergzame streek. De resultaten presenteerde Salu in een bijeenkomst van Mensen met een Missie in samenwerking met het Kenniscentrum Religie en Ontwikkeling.

Afgebrande kerken en huizen van christenen die in vlammen opgingen. Het Oost-Indiase district Kandhamal was in 2007 en 2008 meermaals het toneel van hevige conflicten tussen hindoes en christenen. Kandhamal ligt in een onherbergzaam, moeilijk toegankelijk berggebied. Of, zoals Salu de reis naar het gebied beschrijft: 'Ik maakte een busrit naar Kandhamal van zeven uur over een afstand van 120 kilometer naar een godforsaken hill.' Daar treft hij een sociaal en religieus verdeelde samenleving aan. De deelstaat Orissa, waar het district onder valt, wordt getekend door armoede, corruptie en etnische spanningen.

Eind 2007 breekt geweld uit tussen hindoes en christenen. Meer dan honderd kerken en winkels van christenen gaan in vlammen op. De dood in 2008 van spiritueel hindoelider Swami Lakshmanananda ontketent opnieuw een hoop woede bij hindoes. Salu: 'Het werd niet duidelijk wie hem had vermoord, maar zijn dood leidde tot grote onlusten. Een grote processie werd gehouden, vrouwen verkracht en huizen in brand gestoken.' Was dit religieuze haat? Hindoe-fundamentalisme versus christendom? Of een etnisch conflict gebaseerd op de landstrijd tussen dalits en inheemse groepen (adivasi)? De situatie is meer dan complex in Kandhamal.

Kasten

Voor een beter begrip van de situatie is kennis van het kastenstelsel nodig. 'Kaste zit in het bloed van de mensen,' zegt Salu. Er zijn vier kasten, gebaseerd op het hoofd, de borst, de buik en de voeten van Brahma. Dalits zijn 'outcast' en vallen buiten het kastenstelsel. Soms worden zij aangeduid als 'vijfde kaste'. Deze groep 'outcasts' (kastelozen ofwel de paria's) maakt 10 tot 15 procent uit van de bevolking. Met de komst van missionarissen - al zo'n 150 jaar geleden - bekeren zich vooral dalits tot het christendom. Het christendom heeft voor deze groep een boodschap van hoop, bevrijding en gelijkheid. Hogere kasten willen niet geassocieerd worden met dalits en zij bekeren zich dan ook nauwelijks tot het christendom. Christen wordt daarmee synoniem voor dalit.

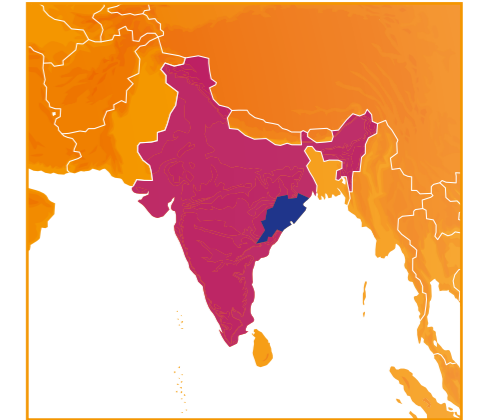
Dalits emanciperen in de loop der tijd door het werk van de missie, terwijl de andere groepen niet in aanraking komen met de scholing en emancipatie door de christelijke instituten. Dit zorgt voor nieuwe spanningen tussen de bevolkingsgroepen. De hogere kasten tolereren deze emancipatie van de 'outcasts' niet. Dalits beginnen bijvoorbeeld winkeltjes, iets wat voorheen het alleenrecht van kaste-hindoes was.

Daarnaast kent India een systeem van voorkeursbehandeling, als vorm van positieve discriminatie. Binnen de overheid, op scholen en universiteiten, maar ook binnen lokale democratische instituten, zijn plaatsen gereserveerd voor mensen uit achtergestelde groepen, met name kastelozen en adivasi (inheemse volken). Een hevige competitie is ontstaan rond deze gereserveerde arbeidsplaatsen. Christenen en moslims kunnen geen aanspraak maken op deze plekken. Deze godsdiensten kennen immers geen kastenstelsel. Christen-dalits zien zich hierdoor genoodzaakt zich voor te doen als hindoe. In de ogen van hindoes en adivasi zijn dalits niet

te vertrouwen, ze 'vervalsen' immers hun identiteit. Dalits (christenen) die de hindoe-versie horen vragen zich af waarom hindoes de christen-dalits aanvallen. De oude kaste-tegenstelling is nu verdeeld geraakt langs religieuze lijnen. Een sociaal conflict is ogenschijnlijk een 'religieus' conflict geworden. Salu noemt dit de 'casteization of religion'.

Gespannen

Wat kunnen gelovig geïnspireerde ontwikkelingsorganisaties doen? 'Zij moeten zich bewust zijn van de complexe situatie en rekening houden met de gespannen religieuze context waarin zij zich bewegen,' zegt Salu. De intentie van ontwikkelingsorganisaties is een bijdrage te leveren aan de veiligheid van de mensen. Als zij de complexiteit in een gebied niet kennen, dan kan hun werk averechts uitwerken. 'We moeten ons niet blind staren op termen als de "armsten van de armsten". Wij moeten denken in termen van de gemeenschap en de plaatselijke dynamiek. Probeer gemeenschappelijkheden te vinden, over sociale en religieuze grenzen heen,' luidt het advies van Salu. ■

India deelstaat Orissa district Kandhamal

In het overwegend hindoeïstische India is naar schatting zo'n 3 procent van de bevolking christelijk. Het merendeel van de christenen is dalit (kasteloos) of stamt uit de laagste kasten. In Kandhamal, een van de armste districten van de deelstaat Orissa, wonen 650.000 mensen. Bijna een kwart van de bewoners is er de afgelopen jaren christen geworden.

'Wij moeten denken in termen van de gemeenschap en de plaatselijke dynamiek.

Probeer gemeenschappelijkheden te vinden.'

Salu Jacob Mooleparambil is Norbertijn. Van 2002 tot 2008 heeft hij bij een partnerorganisatie van Mensen met een Missie gewerkt in N.R. Pura in Zuid-India. Van 2009 tot 2011 volgde hij een masters opleiding sociaal-culturele antropologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Zijn onderzoek vormt de afsluiting van zijn studie.